Judecătoria Anenii Noi, sediul Bender, judecător Aurelia Pleșca
Dosarul nr. 21r-1991/23
1-22067021-02-21r-31072023

D E C I Z I E

12 februarie 2024 mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău

Având în componența sa:

Președintele ședinței ***Oxana Robu***

Judecătorii ***Stelian Teleucă și Silvia Gîrbu***

a judecat, în procedură scrisă, în lipsa părților, în ordine de recurs, recursul avocatului Lilian Timotin, în numele condamnatului Buga Andrei, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender din 07 iulie 2023 la plângerea condamnatului Buga Andrei împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale-,

Datele referitoare la termenii de examinare a cauzei:
În procedura instanței de fond din: 11.05.2022– 07.07.2023;
În procedura Curții de Apel Chișinău: 31.07.2023 – 05.02.2024.
Procedura de înștiințare legală a fost executată.

Verificând legalitatea încheierii atacate, pe baza materialelor din dosar, în contextul motivelor invocate de recurent, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, a -

C O N S T A T A T:

1. La data de 11 mai 2022, avocatului Lilian Timotin, în interesele condamnatul Buga Andrei, a înaintat judecătorului de instrucţie din cadrul Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender plângere împotriva administraţiei Penitenciarului nr. 13 Chișinău, 8-Bender și din Federația Rusă referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.
2. La data de 13.05.2023, a mai depus o cerere, în motivarea cererii, avocatul menționează că Buga Andrei s-a deținut în Penitenciarul nr. 13-Chișinău și nr.8-Bender în condiții inumane și degradante, invocând în special că celulele erau supraaglomerate, apa necalitativă, acces limitat la baie, acces la energia

electrică de doar câteva ore pe zi, pe timp de iarnă celulele au miros de fum și este frig.

3. Mai indică avocatul că, în temeiul sentinţei de condamnare din 01.07.2016, cet. Buga Andrei a fost recunoscut vinovat de comiterea infracţiunii prevăzute la art. 27,186 alin. (5) Cod Penal, aplicându-i o pedeapsă de 4 ani şi 8 luni închisoare cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

4. La 25.05.2021, Buga Andrei a fost reţinut în Federaţia Rusă, în baza sentinţei menţionate supra anterior fiind anunţat în căutare şi respectiv deţinut în stare de arest pentru perioada de până la ziua de 05.11.2021 în temeiul Deciziilor judecătoriei raionului Kolpinskii din Sankt-Petersburg emise la 13.09.2021, 02.09.2021, 19.07.2021 şi 26.05.2021.

5. Ulterior a fost extrădat în Republica Moldova şi deţinut în Penitenciarul 13 mun. Chişinău cu statut de izolator de urmărire penală, pentru perioada de la 05.11.2021 până la 18.11.2021 în celula nr. 81, 12 paturi 23,8m2 şi de la 18.11.2021 până la 26.11.2021, în celula 61, 6 paturi 13,6 m2 .

6. Prin urmare, în această perioadă Buga Andrei s-a deţinut în izolatoare de urmărire penală în temeiul mandatelor de arest, eliberate în baza sentinţei emisă de către instanţele naţionale, iar statul are obligaţia de a asigura dreptul la condiţii umane de detenţie a persoanelor supuse privării de libertate. În deosebi să întreprindă totul posibil pentru a efectua extrădarea cât mai curând, atunci când persoanele sunt private de libertate în baza actelor judecătoreşti emise de autorităţile naţionale. Relevant la caz fiind şi constatările CEDO în cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016.

7. Prin urmare din ziua de 26.11.2021 Buga Andrei a fost transferat şi deţinut în penitenciarul nr. 8- Bender, unde se deţine inclusiv până la ziua de azi, adică pentru o perioadă mai mare de 5 luni.

8. Potrivit rapoartelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante cu referire la condiţiile de detenţie în instituţiile penitenciare din R. Moldova, inclusiv Penitenciarul nr. 13 Chişinău, se atestă condiţii materiale şi igienice deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient şi totodată fiind suprapopulate, accesul la lumină naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici.

9. Iar cu referire la condiţiile de detenţie a lui Buga Andrei în Penitenciarul nr.13 Chişinău, se atestă faptul că nici spaţiul minim necesar de cel puţin 4m2 , pentru un deţinut, nu a fost asigurat, conform pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnaţi.

10. De asemenea reiterează avocatul că, că potrivit rapoartelor CPT şi practicii CEDO atât condiţiile de detenţie în penitenciarul 13 al RM cât şi instituţiile penitenciarelor din FR sunt catalogate drept a condiţii inumane de detenţie.

11. Respectiv, se denotă încălcarea dreptului lui Buga Andrei de a nu fi supus la un tratament inuman şi degradant odată cu ispăşirea pedepsei penale, ultimul fiind deţinut în condiţii inumane şi degradante pentru perioada aflării sale în arest, pentru 158 de zile, de la ziua reţinerii din 25.05.2021, până la ziua transferării în închisoare la 26.11.2021.

12. Cu referire la condiţiile de detenţie în Penitenciarul nr.8 - Bender, este de menţionat că această insituţie de detenţie la fel este cotată ca fiind necorespunzătoare pentru asigurarea condiţiile decente de detenţie, conform raportului de activitate al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) pentru anul 2018, ...deţinuţii în Penitenciarul nr. 8-Bender sunt plasaţi în celule de dimensiuni mari (până la 20-25 de persoane). Unele celule sunt într-o stare insalubră şi nereparate, sunt reci şi nu sunt asigurate cu căldură suficientă pentru perioada rece a anului. CpPT atrage atenţia ANP că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate sunt într-o stare deplorabilă şi ar putea fi calificate drept condiţii inumane şi degradante. Penitenciarul nr. 8- Bender nu este conectat la o reţea locală de apeduct, iar apa este extrasă din fântâni improvizate din interiorul penitenciarului.

13. Astfel, Buga Andrei menționează, că apa pe care o folosesc are un miros neplăcut de carburanţi şi accesul la baie este limitat. La fel este limitată şi folosirea energiei electrice, care se pune la dispoziţie pe câteva ore, seara. Iar pe timpul de iarnă încălzirea încăperilor în care sunt cazaţi se efectuează cu carburanţi solizi şi persistă permament mirosul de fum, fiind chiar şi frig.

14. Sub acest aspect este evident faptul că şi în perioada de ispăşire a pedepsei cu închisoare, executată de Buga Andrei în penitenciarul nr.8 Bender, statul nu a asigurat dreptul deţinutului la condiţii umane şi decente, garant de art. 3 al convenţiei.

15. Prin urmare, reieşind din cele menţionate supra, din circumstanţele cazului şi a normelor de drept naţional art. 385 alin. (5) Cod procedură penală, care prevede - în cazul constatării încălcării drepturilor privind condiţiile de detenţie, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv şi art. 473/2 Codului de procedură penală, care stipulează - la alin. (1) Plângerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a

fost eliberat. La alin. (3) Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

16. Prin încheierea Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender din 23 august 2023 s-a admis parțial plângerea condamnatului Buga Andrei. S-a admis parțial plângerea depusă de către avocatul Lilian Timotin, în interesele condamnatului Buga Andrei, împotriva administrației instituțiilor penitenciare, referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. S-a constatat faptul că, Buga Andrei a fost deținut în perioada 05.11.2021- 26.11.2021 (21 zile) în Penitenciarul nr. 13-Chișinău, și 26.11.2021-23.08.2022 (270 zile) în Penitenciarul nr.8-Bender, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, și anume o perioadă de 291 (două sute nouăzeci și unu) zile în calitate de condamnat. Condamnatului Buga Andrei, termenul de pedeapsă s-a redus cu 87 (optzeci și șapte) zile, pentru perioada de 291 zile în care acesta s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.13-Chișinău și Penitenciarul nr.8-Bender, cu calcularea a 3 zile de reducere pentru 10 zile de detenție. În privința perioadei rămase de 01 (unu) zile, calculată în condiţiile art. 473/4 alin. (5) CPP (din perioada de 291 zile și care nu au putut fi împărțite la 10), se acordă în calitate de despăgubire condamnatului Buga Andrei, suma de bani în mărime de 100 (una sută) lei, și anume a câte 2 unități convenționale pentru o zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al R.M. S-a respins plângerea depusă de către avocatul Lilian Timotin în interesele condamnatului Buga Andrei, în partea înaintată împotriva condițiilor de detenție din Federația Rusă, ca fiind inadmisibilă.

17. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2022 s-a admis recursul declarat de Penitenciarul nr.8-Bender și a avocatului Lilian Timotin împotriva încheierii Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender din 28 august 2022, s-a casat încheierea și s-a trimis cauza la rejudecare în aceeași instanță în alt complet de judecată.

18. Prin încheierea Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender din 07 iulie 2023 s-a admis parțial cererea avocatului Lilian Timotin, în interesele condamnatului Andrei Buga, împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la constatarea condițiilor de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale și reducerea termenului de

pedeapsă. S-a constatat deținerea lui Buga Andrei în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, în perioada de executare a pedepsei în calitate de condamnat 05.11.2021-26.11.2021 (21 zile), în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. S-a redus pedeapsa condamnatului Buga Andrei pentru perioada detenției în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamental după cum urmează: Pentru perioada aflării în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în calitate de condamnat, în total 21 zile, s-a redus pedeapsa în condițiile art. 473/4 alin. (4) Cod de procedură penală, cu calcularea a 3 zile de reducere pentru 10 zile de detenţie, respectiv s-a redus cu 6 (șase) zile. Termenul pedepsei definitive stabilite lui Buga Andrei s-a redus în total cu 6 (șase) zile. În privința perioadei rămase, 01 zile, în care acesta a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, calculate în condiţiile art. 473/4 alin. (4) Cod de procedură penală, s-a acordat în calitate de despăgubire condamnatului, suma bănească în mărime de 2 unități convenționale pentru fiecare zi, ce constituie 100 lei, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM. În partea privind încasarea mijloacelor bănești încheierea se va executa în condițiile Codului de Executare. În rest, pretențiile condamnatului Buga Andrei împotriva administraţiei instituţiei penitenciare nr. 8 Bender și instituției penitenciare din Federația Rusă referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, s-au respins ca neîntemeiate.

19. Împotriva încheierii Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender din 07 iulie 2023 a declarat recurs avocatul Timotin Lilian, în interesele condamnatului Buga Andrei, solicitând casarea încheierii menționate și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit căreia să fie admisă integral cererea lui Buga Andrei.

20. În susținerea cererii sale a invocat că, instanța de fond neîntemeiat a respins plângerea condamnatului Buga Andrei privind perioada de detenție în Federația Rusă și în Penitenciarul nr. 8 - Bender.

21. Releve că, potrivit prevederilor Codului de procedură penală stabilite la art. 473^2-473^4, clar este stabilită procedura de constatare de către instanțele de judecată şi modul de compensare referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului. Prin urmare, legiuitorul nu a limitat aplicarea respectivului mecanism de compensare - despăgubirea a persoanelor deţinute în condiţii inumane şi degradante contrare art. 3 CEDO, doar în penitenciarele din Republica Moldova. O astfel de prevedere legală, nu a fost invocată nici în hotărârea instanţei de fond, ceia ce reprezintă o aplicare interpretativă şi eronată a legii în defavoarea persoanei condamnate.

22. Sugerează că, s-a invocat faptul că potrivit rapoartelor CPT şi practicii CEDO atât condiţiile de detenţie în peniteniarul 13 al RM cît şi instituţiile penitenciarelor din FR sunt catalogate drept a condiţii inumane de detenţie şi se denotă încălcarea dreptului lui Buga Andrei de a nu fi supus la un tratament inuman şi degradant odată cu ispăşirea pedepsei penale, ultimul fiind deţinut în condiţii inumane şi degradante pentru perioada aflării sale în arest, pentru 158 de zile, de la ziua reținerii din 25.05.2021, până la ziua transferării în închisoare la 26.11.2021. Însă instanţa de fond nu a ţinut să argumenteze netemeinicia acestor pretenţii invocate în cererea înaintată, pe cale de consecinţă a lăsat-o neexaminată pe fond sub acest aspect, argumentând poziţia prin fomulări generale precum că judecătorul de instrucţie nu are competenţe în acest sens şi instanţa de judecată poate dispune reducerea pedepsei pentru încălcările care au afectat drepturile condamnatului în instituţiile penitenciare din Republica Moldova. Concluzie ce o consideră partea apărării lipsită de un temei legal.

23. Totodată, opinează partea apărării că, este eronată şi concluzia instanţei de fond conform căreia pentru perioada detenţiei lui Buga Andrei în baza mandatelor de arest, ultimul a avut un statut de condamnat şi respectiv urma să beneficieze de reducere doar în condițiile art. 473 Cod procedură penală, nefiind aplicabile prevederile art. 385 alin. (5) Cod procedură penală. În situaţia când persoana condamnată se deţine în izolatoare de detenţie preventive, în condiţii precare, dar instanţele naţionale interpretează defavorabil şi aplică legea în detrimentul persoanei ţinute în izolare în condiţii inumane. Or, argumentându-și poziţia în cerere condamantul Buga Andrei a invocat că detenţia s-a în penitenciarele din Federaţia Rusă s-a datorat anumit actelor judecătoreşti emise de autorităţile naţionale, iar acestea punând în executare actul judecătoresc aveau obligaţia să asigure detenţia persoanei vizate în condiţii ce se încadrează în garanţiile indicate la art.3 CEDO. în speţă instanţa avea obligaţia şi să constate dacă detenţia lui Buga Andrei, în Penitenciarele din Federeaţia Rusă au corespuns sau nu condiţiilor decente şi numai după asta să se expună asupra reducerii pedepsei ca mecanism compesator. Or, detenţia lui Buga Andrei în Federaţia Rusă s-a datorat anumit hotărârilor judecătoreşti din Republica Moldova.

24. Consideră evident faptul că, petiționarul a fost în drept să solicite instanţelor naţionale, care au emis un act judecătoresc prin care a fost privat de libertate, să constate faptul că anumit în baza acestui act a fost deţinut în condiţii inumane sau inversul. Altfel, este lipsit de posibilitate de a solicita efectiv recuperarea prejudiciului cauzat prin încălcarea drepturilor garantate la art. 3 CEDO. Iar statul Republicii Moldova, cunoscând cu certitudine că condiţiile de detenţie în Federaţia Rusă sunt precare, urma cu atenţie să solicite arestarea petiţionarului, anumit pentru a asigura respectarea garanţiilor stabilite de practica

CEDO, sau cel puţin să grăbească procedura de extrădare pentru a minimaliza aceste riscuri.

25. Totodată califică drept confuză şi eronată concluzia instanţei cu referire la lipsa condiţiilor precare de detenţie în penitenciarul nr. 8 Bender şi faptul că lui Buga Andrei i-a fost asigrat minimul necesar în vederea garanţiilor stabilite la art. 3 CEDO, referindu-se precum că nici prin Rapoartele CPT şi practica CEDO, acest penitenciar nu a fost catalogat drept un penitenciar cu condiţii de detenţie inumane şi degradante. În acest sens consideră important de menționat că potrivit raportului CPT din 13.11.2021, se statuează că deținerea în Penitenciarul nr. 8 reprezintă o sanţiune suplimentară în virtutea faptului că este izolat de restul lumii, fiind amplasat pe teritoriul controlat de autorităţile autoproclamate a Transnistriei.

Procedura de înștiințare legal executată.

26. Potrivit prevederilor art. 447 alin (1) și (2) Cod de Procedură Penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

27. Reprezentantul instituției penitenciare, avocatul și condamnatul au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Chișinău, referințe.

28. Părțile nu s-au folosit de dreptul acordat de a depune referință potrivit prevederilor art.447 alin.(2) Cod de procedură penală.

29. Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art. 391 Cod de Procedură Penală RM privind citarea participanților la proces, instanța conform art. 447 alin. (1) CPP a dispus examinarea cauzei fără prezența părților la proces.

Aprecierea instanței de recurs:

30. *Colegiul penal, examinând încheierea atacată prin prisma motivelor de recurs invocate, cercetând materialele cauzei, consideră necesar de a respinge recursul declarat de către avocatul Timotin Lilian, în interesele condamnatului Buga Andrei, ca fiind nefondat, din următoarele considerente.*

31. În conformitate cu art. 437 alin. (1), pct. 4) Cod de Procedură Penală, (1) Pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

32. Conform art. 448 Cod de Procedură Penală, (1) Judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

33. În conformitate cu art. 449 Codul de procedură penală, *judecând*

recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat; recursul este depus peste termen; recursul este inadmisibil; admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod, rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător.

34. Subsecvent normei citate, instanța de recurs, în conformitate cu prevederile art. 449 alin.(1) lit. a) Cod procedură penală, *judecând recursul, instanța respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.*

35. Conform art.469 Codul de procedură penală, *la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 1) liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blîndă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amînarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vîrstă de pînă la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amînării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.472^2 din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunității sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinței în cazul existenței altor hotărîri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea ultimei hotărîri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea hotărîrii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrîngere cu caracter medical alienaților (art.101 din Codul penal); 13^1) internarea forțată într-o instituție ftiziopneumologică (art.96^1 din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situației (art.10 şi 10^1 din Codul penal), precum şi excluderii din hotărîrea de condamnare*

a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripție ale executării sentinței de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităților care apar la punerea în executare a pedepselor; ***17[1]) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților;*** *18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnați.*

36. Potrivit art. 471 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, care stabilește că, ” *(1) Chestiunile specificate la art. 469 alin.(1) pct.5), 11) şi 14) se soluționează de către judecătorii instanței de drept comun, iar chestiunile prevăzute la celelalte puncte din art.469 alin.(1) se soluționează de către judecătorul de instrucție la demersul instituției care pune în executare pedeapsa, la cererea condamnatului sau a apărătorului acestuia ori, după caz, la demersul procurorului care exercită supravegherea organului sau instituției care pune în executare pedeapsa. …. (2) Temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4) – 7), 11), 12), 14) - 16) şi 18) poate servi şi cererea condamnatului …”*

37. Din materialele cauzei, se constată că, prin sentința Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, din 01 iulie 2016, Buga Andrei a fost condamnat în baza art. 27, 186 alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsă de 4 ani și 8 luni închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, de la reținere.

38. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 martie 2017, a fost respins ca nefondat apelul apărării declarat împotriva Rîșcani, mun. Chișinău, din 01 iulie 2016, fiind menținută această sentință fără modificări.

39. Potrivit raportului prezentat de către reprezentantul instituției penitenciare, Buga Andrei s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada de executare a pedepsei în calitate de condamnat în perioada cuprinsă 05.11.2021 – 26.11.2021 (21 zile) și în perioada 26.11.2021 până la data pronunțării la caz, 07 iulie 2023, în Penitenciarul nr. 8-Bender.

40. În plângerea înaintată, petentul a solicitat constatarea aflării sale în detenție în condițiile contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale *pentru perioada de timp în care a fost deținut în instituția penitenciară din Federația Rusă, Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, Penitenciarul nr. 8 - Bender,* cu reducerea pedepsei aplicate.

41. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe și de

comportamentul victimei *(cauza Mozer c. Republicii Moldova și Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).*

42. La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice și psihice și, în unele cazuri, de sexul, vârsta și starea sănătății victimei *(cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).*

43. Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul și metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției și că având în vedere exigențele detenției, sănătatea și integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare *(cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94).* Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum și durata detenției *(Ostrovar c. Moldovei, 13.09.2005, § 80).*

44. Astfel, Colegiul constată că, ținând cont de cele expuse, instanța de judecată a dat o apreciere condițiilor de detenție invocate, coroborate la poziția autorităților instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu referire la încălcarea art.3, care prevede că „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

45. Așadar, instanța de judecată reține că, condamnatul Buga Andrei a invocat aflarea sa pe parcursul unei perioade de timp în *instituția penitenciară din Federația Rusă, Penitenciarul nr. 13 - Chișinău, Penitenciarul nr. 8 - Bender*, în condiții inumane și degradante.

46. Potrivit raportului administrației instituției penitenciare, se consideră că în privința condamnatului au fost respectate standardele minime de întreținere.

47. La analiza condițiilor de cazare a deținutului, instanța de judecată a făcut trimitere la Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează că ”Fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătrați, care trebuie să fie iluminat natural și artificial, încălzit și ventilat conform normativelor de construcții”.

48. Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anii 2017, 2018, 2019 și 2020 privind vizita de monitorizare efectuată în Penitenciarele din țară al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului s-a făcut trimitere la

constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, și ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m2 de spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul. Amenajarea spațiilor locative pentru persoanele cu dizabilități în afara serviciului medical, precum și identificarea soluției de asigurare a serviciului asistent personal.

49. Astfel instanța de recurs este loială cu concluzia la care a ajuns instanța de fond și anume, că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în ***Penitenciarul nr. 13 - Chișinău,*** au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

50. Astfel având în vedere că la soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanță a încălcărilor privind condițiile de detenție care au afectat grav drepturile condamnatului, ci și stabilirea unei reduceri a pedepsei, în dependență de gradul și intensitatea suferințelor, în continuare instanța va analiza și celelalte alegații invocate de către petent în plângerea depusă.

51. Cu referire la argumentele condamnatului și avocatului în interesele acestuia privind condițiile de detenție din Penitenciarul nr.8-Bender, se notează că, din Rapoartele Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT), în perioada de referință Buga Andrei nu s-a deținut în acest penitenciar în condiții inumane sau degradante.

52. Or, conform rapoartelor CPT, cât și a practicii CEDO, Penitenciarul nr. 8 Bender nu a fost recunoscut ca un penitenciar cu condiții inumane sau degradante. (f.d.50-55), care demonstrează că condițiile sunt bune.

53. Astfel că, potrivit art.473^3 alin.(2) Cod de procedură penală, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare.

54. Or, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în punctul 30 al Raportului din 13 decembrie 2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05-11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din țară, a subliniat că, în continuare persistă faptul că în multe celule condițiile materiale și

igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient și totodată fiind suprapopulate. Totodată, accesul la lumină naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici. Totodată, specialiștii din cadrul CPT au recomandat autorităților din Republica Moldova ca să-și mărească eforturile în sensul îmbunătățirii condițiilor de detenție curente în penitenciarul respectiv.

55. În aceeași ordine de idei, în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism național pentru prevenirea torturii din Republica Moldova s-a constatat că, majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, inclusiv Penitenciarul nr.13–Chișinău, sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate ca condiții inumane și degradante.

56. La acest aspect, instanța de judecată nu neglijează posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea pendinte sunt justificate.

57. Întru susținerea acestui raționament, CEDO a explicat că dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului. Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată *(cauza A. și alții c. Regatului Unit, 12.02.2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98)*.

58. La acest capitol, instanța de judecată just a reiterat că la examinarea unor asemenea plângeri, sarcina probațiunii îi revine autorității în custodia căruia se află sau s-a aflat persoana, însă chiar și așa „Alegațiile despre rele tratamente contrare art. 3 trebuie să fie bazate pe probe corespunzătoare". Deși Curtea recunoaște că proba de rele tratamente nu este ușor de a fi obținută, totuși alegațiile trebuie să fie justificate „dincolo de orice dubiu rezonabil" *(Cauza Alver c. Estoniei, 08 noiembrie 2005, § 49; Labita c. Italiei, 06 aprilie 2000, § 121)*. Pentru a aprecia aceste probe, Curtea aplică, de obicei, standardul probațiunii „dincolo de orice dubiu rezonabil" (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, §161; cauza Boicenco c. Moldovei, 11 iulie 2006, §104; cauza Breabin c. Moldovei, 07 aprilie 2009, §49; cauza Gurgurov c. Moldovei, 16 iunie 2009, § 56)*. O astfel de probă derivă din coexistența unor concluzii suficient de întemeiate, clare și concordante sau din prezumții de fapt similare care nu pot fi puse la îndoială

(cauza Gorobeț c. Moldovei; 11 octombrie 2011, § 50).

59. Potrivit art.473[4] alin.(3)–(6) din Codul de procedură penală *(în vigoare la momentul examinării cauzei),* în urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de judecată obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473[2] alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculând-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulative. În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, precum și a costurilor și cheltuielilor aferente.

60. În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473[2] alin.(3) CPP*(în vigoare la momentul examinării cauzei)*, prevenții sânt despăgubiți în conformitate cu art.385 alin.(5) și (6) CPP sau, după caz, aceștia pot înainta o acțiune civilă.

61. Potrivit art.385 alin.(5) și (6) Cod procedură penală*(în vigoare la momentul examinării cauzei)*, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv. În cazul în care condamnatul s-a aflat în arest preventiv, în condițiile specificate la alin.(5), nu mai puțin de 3 luni până la numirea cauzei spre judecare, la stabilirea, în calitate de pedeapsă principală, a muncii neremunerate în folosul comunității, a amenzii sau privării de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, acesta este liberat de executarea pedepsei de către instanța de judecată.

62. Potrivit raportului administrației instituției penitenciare, se consideră că pe parcursul detenției, condamnatului i-a fost acordat minimul de condiții a executării detenției. Astfel, Buga Andrei a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada de executare a pedepsei în calitate de condamnat în perioada cuprinsă 05.11.2021 – 26.11.2021 (21 zile) și în perioada 26.11.2021 până la 07 iulie 2023, în Penitenciarul nr. 8-Bender.

63. Condamnatul Buga Andrei a solicitat constatarea aflării în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor

omului și a libertăților fundamentale, în temeiul art. 385 și art.473^2 -473^4 CPP, *pentru perioada în care a fost deținut în penitenciarele enumerate supra.*

64. Subsecvent, se reține că, Buga Andrei s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților, deținând statut de *condamnat* pentru perioada 05.11.2021 – 26.11.2021 în Penitenciarul nr.13-Chișinău, pe parcursul a ***21 zile.***

65. Astfel, Colegiul reiterează că, s-au adeverit alegațiile petentului privind condițiile inumane de detenție, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum și intensitatea, gravitatea și durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității și echității, instanța a considerat necesar, oportun și rezonabil de a calcula 3 zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție, ce ține de perioada deținerii în calitate de condamnat, astfel încât din termenul pedepsei stabilite lui Buga Andrei, să se reducă cu ***6 zile*** (în temeiul art. 473/4 CPP), pentru perioada de aflare în condiții precare pe un termen total de 21 zile.

66. În ceea ce privește perioada rămasă, și anume 1 zile calculate în condițiile art. 473/4 alin. (4) CPP (din perioada de 21 zile și care nu au putut fi împărțite la 10), instanța de judecată întemeiat a dispus compensarea acestora în valoare bănească în beneficiul condamnatului a sumei de bani în mărime de 100 lei, și anume a câte două unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție.

67. Cu referire la argumentele condamnatului și avocatului în interesele acestuia privind calcularea incorectă a termenelor de detenție în condiții contrare art. 3 CEDO, instanța atrage atenția că, reducerea stabilită este una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

68. Subsidiar, cu referire la alegațiile condamnatului privind lipsa deducerii perioadei în care condamnatul s-a aflat în custodia Federației Ruse, instanța de recurs atestă inaplicabilitatea prevederilor articolelor 473/2 – 473/4 din Codul de procedură penală. Pertinente în acest sens fiind prevederile art. 4 din Codul pe procedură penală, care prevede expres că, legea procesuală penală este unică pe tot teritoriul Republicii Moldova și obligatorie pentru toate organele de urmărire penală și instanțele judecătorești, indiferent de locul săvârșirii infracțiunii, iar alte modalități de acțiune a legii procesuale penale pot fi stabilite prin tratate internaționale la care Republica Moldova este parte.

69. În acest sens, fiind justă concluzia instanței de fond precum că, judecătorul de instrucție nu are competența și nici posibilitatea conferită de legea națională, dar și de cea internațională, de a constata condițiile de detenție din penitenciarele altor state care, conform jurisprudenței Curții Europene a

Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, întrucât prevederile articolelor 473/2 – 473/4 din Codul de procedură penală sunt aplicabile doar în cazul penitenciarelor care activează pe teritoriul Republicii Moldova.

70. În asemenea circumstanțe, instanța de recurs consideră că, reducerea stabilită a fost una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

71. Din considerentele enunțate, instanța de recurs constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

72. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. În cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează soluția emisă, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel/recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*Garcia Ruis contra Spaniei, Helle contra Finlandei*).

73. În prezența circumstanțelor sus-enunțate, instanța de recurs statuează asupra temeiniciei încheierii judecătorului primei instanțe, considerente pentru care, recursul declarat de avocat în numele condamnatului Buga Andrei, urmează a fi respins ca nefondat.

74. În conformitate cu prevederile art.469-471 Cod procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, -

D E C I D E:

Respinge ca nefondate recursul avocatului Timotin Lilian, în numele condamnatului Buga Andrei, și menține fără modificări încheierea Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender din 07 iulie 2023 în privința condamnatului Buga Andrei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecător Oxana Robu

Judecători Stelian Teleucă

Silvia Gîrbu